



# Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

## Långtjärnsberget, Forshaga kommun, Värmlands län

<b>Områdeskod och namn:</b>	SE0610232 Långtjärnsberget
<b>Mittpunktskoordinat:</b>	1373782 - 6622832
<b>Totalareal:</b>	5,6 ha
<b>Fastställd av Länsstyrelsen:</b>	2006-03-15
<b>Områdestyp:</b>	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet.
<b>Fastigheter:</b>	Forshaga kommun: Hällekil 1:64 och Mangärde 3:3
<b>Ägandeförhållanden:</b>	Privat samt Forshaga kommun

### Beskrivning av området

Området utgörs av en västvänd sluttning/bergbrant där berggrunden består av hyperit. Mossklädda lodytor förekommer allmänt i området. Gran är det dominerande trädslaget tillsammans med asp men även tall, sälg och lind förekommer också i detta relativt slutna skogsbestånd. Den kalkkrävande lundfloran är mycket rik med arter som blåsippa, vårärt, vippärt, tibast och underviol. Skuggviol och skogsknipprot är funna i området. I branten finns ett stort inslag av död ved, mestadels i form av gran- och asplågor. Floran av vedsvampar är likaså mycket rik och ett stort antal signalarter och rödlistade arter har påträffats.

### Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
9010	Västlig taiga	2,0	
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ	2,0	

## Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Långtjärnsberget är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 2,0 ha omfattning.</p> <p><i>Struktur och funktion</i></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Bestånden ska karaktäriseras av grovstammiga träd och stort inslag av lövträd och död ved.</li><li>- Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x. Volymen död ved bibehålls eller ökar.</li><li>- Lövträdsandelen ska vara minst x %.</li><li>- Icke inhemska trädslag ska saknas.</li></ul> <p><i>Typiska arter</i></p>
Örtrika, näringsrika skogar med gran av Fennoskandisk typ (9050)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 2,0 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"><li>- Bestånden ska karaktäriseras av luckighet och stort inslag av död ved och lövträd.</li><li>- Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/x Volymen liggande, död ved av gran bör öka med ca 50 % jämfört med idag.</li><li>- Lövträdsandelen ska vara minst x %.</li><li>- Icke inhemska trädslag ska saknas.</li><li>- Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi.</li></ul> <p><i>Typiska arter</i></p>

\*/Bevarandemålen fastställs efter basinventeringen.

## Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att ingående naturtyper, *västlig taiga* och *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ*, ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser och födosöksplatser för fåglar.

- Ostörd hydrologi och hydrokemi i sumpskogar och myrmarker.
- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten är en förutsättning för de örtrika granskogarna (naturtyp 9050).
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske. De typiska arterna reagerar relativt snabbt på naturtypiska hotfaktorer. Förekomsten av de typiska arterna utgör ett mått på naturtypens bevarandestatus.

## Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Bevarandet av naturvärdena i området är inte förenliga med skogsbruk, vilket vanligtvis utgör det största hotet mot ingående naturtyper och arter. Skogsbruket kan leda till att värdefulla element och strukturer, som exempelvis gamla grova träd och död ved, försvinner.

Avverkningar och virkeshantering med tunga fordon, liksom markberedning och dikning, kan skada för naturtyperna viktiga markförhållanden, exempelvis genom förändrad hydrologi. Detta kan i sin tur påverka de botaniska värdena negativt, samt innebära onödig konkurrensutsättning för flera av arterna.

Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan även indirekt utgöra hot mot Långtjärnsbergets naturtyper. Produktionsinriktat skogsbruk i anslutning till Natura 2000-området utgör exempelvis ett hot mot naturtypernas gynnsamma bevarandestatus, bland annat genom risk för förändrad hydrologi inne i området. På sikt kan även ökat kvävenedfall och sur nederbörd utgöra ett hot mot förekomsten av känsliga arter i och utanför området, mest känsliga är sannolikt kryptogamerna.

## Bevarandeåtgärder med tidplan

Nedanstående bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *västlig taiga* och *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Långtjärnsberget.

### Gällande regler 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Långtjärnsbergets västbrant är klassad som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

### Behov av ytterligare bevarandeåtgärder

1999 antog riksdagen mål för miljö kvaliteten inom 15 områden som sedan utmynnade i de 15 Miljömålen. Dessa syftar till att vi inom en generation ska ha löst de stora miljöproblemen. Arbetet konkretiserades 2001-2002 genom att flera delmål antogs. Enligt det andra delmålet till miljömålet ”Myllrande våtmarker” så ska samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplanen för Sverige ha ett långsiktigt skydd senast år 2010. På samma sätt står det i delmål ett till miljömålet ”Levande skogar” att ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark ska undantas från skogsproduktion till 2010.

Genom ett regeringsbeslut från 1999 har naturvårdsorganisationen (Naturvårdsverket genom Länsstyrelserna och kommunerna och Skogsstyrelsen genom Skogsvårdsstyrelserna) fått i uppdrag att säkerställa en del av den areal skyddsvärd skogsmark som ska undantas från skogsbruk samt skydda myrar i myrskyddsplanen. Säkerställandet ska ske genom användning av de olika verktyg som står till buds:

- Biotopskyddsområden (Skogsvårdsstyrelser)
- Naturreservat (Länsstyrelser och kommuner)
- Naturvårdsavtal (Skogsvårdsstyrelser)

Skogen inom Långtjärnbergets Natura 2000-område är utpekad som nyckelbiotop i Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Länsstyrelsen bedömer att biotopskydd eller naturvårdsavtal är en lämplig bevarandeåtgärd. I samband med detta bör en förstärknings-/skyddszon ingå på brantens krön som skydd för i första hand epifytfloran.

De delar som utgörs av örtrik granskog bör få utvecklas i det närmaste fritt. Punktvisa insatser bör dock göras för att gynna de för kryptogamfloran särskilt värdefulla asparna. Detta sker lämpligen genom ringbarkning av konkurrerande granar. Denna åtgärd får också ett syfte att skapa för kärllväxtfloran gynnsamma, solvarma luckor i beståndet. Sådana luckor har även en positiv effekt på flera arter av krävande marksvampar. Inom de mindre örtrika delarna bör asparna friställas ytterligare för att gynna den ljuskrävande, epifytiska lavfloran.

Föryngring av asp skulle kunna möjliggöras genom exempelvis stormluckor eller ljushuggning i anslutning till aspkloner i de brantare delarna.

## **Bevarandestatus idag**

Nationellt

### **9010 Västlig taiga**

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och triviallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogbruken är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och

brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

### **9050 Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ**

De naturvärden som är relaterade till naturtypen består ofta av ett artrikt fältskikt med kärlväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t.ex. guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Naturtypen är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörstypen. De kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Gotlands kalkbarrskogar betas ofta och faller då in under naturtypen.

### **Långtjärnsberget**

Naturtyperna *västlig taiga* och *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* förekommer växelvis på Långtjärnsberget. Trädskiktet domineras av gran och asp med inslag av andra lövträd som glasbjörk, sälg, klibbal och lind samt visst inslag av tall. Den mänskliga påverkan är låg och skogen hyser naturskogskaraktär. Förekomsten av död ved i olika former och nedbrytningsstadier är god.

Markfloran är till stor del rik och hyser arter som dvärghäxört, tibast, vippärt, vårärt, blåsippa, skogsknipprot och gröncpyrola. Förekomsten av signalarter är god speciellt förekomsten av tickor. Gröncpyrola, grön sköldmossa, kötticka och ullticka utgör exempel på förekommande typiska arter för *västlig taiga*. Naturtypstypiska arter för *örtrik granskog* som påträffas är tibast, skogsknipprot, blåsippa, vårärt och underviol.

Naturtypen *örtrik granskog* bedöms, trots det aktuella områdets begränsade areal, uppnå gynnsam bevarandestatus. Möjligheterna att utvidga/förstärka Natura 2000-området är starkt begränsade då detta omges av mindre basiska marker med i huvudsak hyggen och ungsogor. Bevarandestatusen för områdets *västliga taiga* bedöms som troligen gynnsam.

## Uppföljning

För att kunna bedöma ingående naturtypers bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

För tillfället pågår ett nationellt projekt där metoder och arbetssätt anpassade för övervakning av Natura 2000 arbetas fram. Komplettering kommer att ske då projektets metoder är möjliga att tillämpa.

## Bilaga

1. Karta över Natura 2000-området
2. Karta över naturtypernas utbredning (klar efter basinventeringen)

## Referenser

Skogsvårdsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. *Detaljinformation – Nyckelbiotop Långtjärnsberget*. (Inventerare Björn Ehrenroth)

Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar*. ([www.naturvardsverket.se](http://www.naturvardsverket.se) 2005-01-03)

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000 - Version 4*: 2004-05-07.